

юридичній літературі з приводу цього відмічається, що в принципі викрасти можна лише рухоме майно, яке може бути винесене, вивезене чи транспортоване яким-небудь способом з одного місця в інше¹⁰².

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

*Омельчук Олег Миколайович,
доктор юридичних наук, професор,
ректор Хмельницького університету управління та права,
Заслужений юрист України*

Державна політика у сфері національної безпеки України під час загострень відносин й початку військових дій з Російською Федерацією виявила свою слабкість, оскільки і суб'єкти забезпечення національної безпеки, і нормативно-правова база зазначеної сфери виявилися неготовими до російської агресії.

Серед головних причин низької ефективності державної політики щодо забезпечення національної безпеки слід відзначити: застарілу систему забезпечення національної безпеки держави, побудованої на основі радянського законодавства; вплив світових країн-лідерів на формування системи забезпечення національної безпеки без врахування національних інтересів країни (вимога до України про відмову від ядерної зброї без надання дієвих гарантій безпеки); недофінансування сектору безпеки і оборони; полівекторність зовнішньої політики, що призвело до появи розбіжностей у політичних орієнтаціях населення й неготовності системи забезпечення національної безпеки до протидії проявам сепаратизму; корупцію керівників державних інститутів у зазначеній сфері; відсутність взаємоузгодженості між гілками державної влади й силовими структурами щодо питань державного

¹⁰² Уголовное право зарубежных стран. Общая и особенная части: учебник / под ред. И. Д. Козочкина. 3-е изд., перераб. и доп. М.: Волтерс Клувер, 2010. С. 810.

будівництва й стану сектору безпеки і оборони; бюрократизація, дублювання низкою органів державної влади повноважень, виконання невластивих для конкретної державної інституції функцій й, в цілому, відсутність консенсусу у провадженні політики в сфері національної безпеки; невідповідність існуючої нормативно-правової бази в сері національної безпеки поточній ситуації в безпековій сфері; незадовільний стан громадського контролю за діяльністю органів державної влади; правовий нігілізм переважної більшості громадян й недовіра до посадових осіб органів влади. Агресія з боку Російської Федерації також посилила й економічні диспропорції у розвитку регіонів України, що призвело не тільки до політичних спекуляцій щодо соціокультурних відмінностей, а й посилило тенденції до відчуження та розколу між регіонами.

Держава в особі органів державної влади посідає чільне місце в безпековій сфері, оскільки, реалізуючи законодавчу, нормотворчу, правореалізаційну, правоохоронну функції, володіє широким спектром прав, що наділяють її необхідним і достатнім обсягом управлінських та регулятивних повноважень у цій сфері.¹⁰³ Безпекову політику можна визначити як «напрямок державної політики, метою якої є виявлення, попередження, усунення та відбиття загроз, що можуть спричинити шкоду правам і свободам людини та громадянина, власності, інтересам суспільства й держави, яку реалізують лише уповноваженими суб'єктами в межах та в спосіб, визначені законодавством України».¹⁰⁴ Політико-правова практика європейських країн доводить, що саме демократичні та правові засоби й способи забезпечують розмежування повноважень суб'єктів забезпечення безпеки, визначають порядок використання ними спеціальних засобів регулювання суспільних відносин.

У нормативно-правових актах сфери національної безпеки необхідно закріпити засоби забезпечення реалізації пріоритетних напрямів безпекової

¹⁰³ Тихомиров О. О. Забезпечення інформаційної безпеки як функція сучасної держави: [монографія] / О.О. Тихомиров; за заг. ред. Р. А. Каложного. Київ: Нац. акад. СБУ, 2014. 196 с.

¹⁰⁴ Авакян Т. Безпекова політика України в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 4 (97). С. 127.

політики, зокрема такі, які свідчать про євроінтеграційний вибір України, а саме: пошук нових підходів до забезпечення національної безпеки, інтеграція до європейського політичного, економічного, правового простору з метою набуття членства в ЄС тощо.

Враховуючи військово-політичний та соціально-економічний стан держави, специфіку безпекової та військової політики, геополітичне становище й стратегічні орієнтири розвитку серед ключових напрямків державної політики в сфері національної безпеки щодо поглиблення співпраці між Україною та ЄС доцільно виокремити: реформування оборонно-промислового комплексу та поглиблення військово-технічного співробітництва з ЄС; розширення формату військовополітичного діалогу; навчання українських офіцерів в освітніх закладах ЄС; підготовку до багатонаціональних навчань із підтримання миру та логістичну підтримку операцій ЄС; залучення Збройних сил України до бойових тактичних груп ЄС, подальшу участь в операціях із підтримання миру під егідою ООН, ОБСЄ та ЄС; поглиблення співпраці з міжнародними безпековими інститутами в межах таких програм, як «Partnership and Review Process» та «Common Security and Defence Policy»; провадження нової бюджетної політики у сфері оборони.

Зміна політичного курсу України та обрання курсу на зближення з ЄС викликало з боку Російської Федерації значний супротив та відкриту агресію до якої ні сектор безпеки і оборони, ні держава в цілому не були готові. Зовнішні та внутрішні загрози національним інтересам України помітно загострилися й набули масштабного характеру, що потребує змін як у внутрішній, так і зовнішній політиці. Саме тому курс на євроінтеграцію для України реальні можливості зменшення простору невизначеності. Крім того, членство у ЄС стало б дієвою гарантією забезпечення національної безпеки, враховуючи колективну відповідальність країн-членів ЄС та обов'язкове надання допомоги країні-жертві агресора відповідно до Лісабонського договору (Договір про внесення змін до Договору про ЄС та Договору про заснування ЄС від 1 грудня 2009 р.). Крім того, активні співпраця з ЄС та НАТО спряла б не тільки захисту

національних інтересів у міжнародно-правовій системі, а й залученню країни до економічного та військово-політичного простору як повноправного суб'єкта.

СПІВРОБІТНИЦТВО ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА НАТО

*Пилипишина Ірина Ігорівна,
здобувач вищої освіти Донецького національного
університету імені Василя Стуса*

Україна закріпила в Конституції стратегічний курс на членство в Європейському союзі (ЄС) й НАТО. Одним з важливих напрямків діяльності ЄС є політика безпеки і оборони. Згідно з Амстердамським договором, Західноєвропейський Союз (ЗЄС) став невіддільною частиною розвитку ЄС, а припинивши своє існування, передав функції ЄС. Саме тому питання співпраці ЗЄС та НАТО є важливим сьогодні в аспекті усвідомлення значення діяльності й впливу політики безпеки ЄС.

Метою даної роботи є дослідження співробітництва між Західноєвропейським союзом та НАТО.

Європейський союз і Організація Північноатлантичного договору на сьогодні є головними організаціями в сфері європейської безпеки, ефективність якої багато в чому визначається балансом відносин цих двох організацій.¹⁰⁵

ЗЄС бере свій початок від Брюссельського договору 1948 року про співпрацю в економічній, соціальній і культурній галузях та колективну самооборону, який підписали Бельгія, Великобританія, Люксембург, Нідерланди та Франція.

З підписанням Північноатлантичного договору в 1949 році відповідальність за військові справи Організації Брюссельського договору, або Західного Союзу, перейшла до Північноатлантичного альянсу. Проте, за

¹⁰⁵ Мельянцов Д. Отношения Европейского Союза и НАТО в 1990-2000-е гг. *Журнал международного права и международных отношений*. 2007. №3. С. 46-50.